

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Liberalen program. — Reformirajmo se! — Iv. Hribar — dr. Ivan Tavčar. — Štajersko: V slovo in na svidenje! — Primorsko: Razno. — Ženski vestnik.

Liberalen program.

(Iz kroga, ki ga imenuje nar.-napredna stranka svojim stebrom.)

Eksekutivni odbor liberalne stranke je pri seji dne 16. avgusta predložil načrt novega programa, ki se pa le malo razločuje od prejšnjega. Ta program sam na sebi bi ne bil napačen, ako bi bil popoln, izvedljiv in v pravih rokah.

Liberalizem hoče organizovati slovenski narod na temelju „nacionalizma, demokratizma in svobodomiselnosti“. To se glasi prav lepo, a vedeli bi mi prav radi, kako hoče liberalizem to izpeljati? V polemiki z „Učit. Tovarišem“ je povdarjal „Slov. Narod“, da je liberalna stranka idealna. Idealizem je pa brez pozitivnega dela in uspehov le gola fraza. Samih fraz, zlasti kakoršnih je obljubljal neprestano „Slov. Narod“, smo že siti do grla. Vsaka stranka mora imeti poleg glavnega načrta tudi podroben načrt, ki natančno določuje smer dela, organizacijo delavnih moči in boj zoper nasprotujoče struje, če hoče priti do uspehov, drugače je vsak program gola nezmysel ali fraza. Kako se je boril liberalizem do sedaj v tem oziru, se spominja vsak še prav dobro. Na nacionalni podlagi se je bratil z najzagrizenejšim našim sovražnikom — v zvezi z Nemci. Na demokratiški podlagi se je boril tako, da je bil zastopnik le privilegirancev; zavzemal se je le za imovitejšje sloje, koje je s povdankom zastopal in s povdankom preziral in pobival želje nižjih slojev. Med demokrati nima liberalizem več nobenega zaupanja in zaslonbe. Med delavstvom je zavzel socialni demokratizem, med kmeti pa klerikalizem vse šance. Kako naj ta zopet pridobi zase te zgubljene sloje brez vstrajnega in pozitivnega dela, je velika zagonetka. — Svobodomiseln je bil liberalizem do skrajnosti, a tako, da je lepo napredno idejo dognal na rob propada. Mi smo z dejstvi dokazali že na drugem mestu, na kak način se je to godilo. Liberallec pomeni danes pri narodni masi toliko kakor brezverec, kasta privilegirancev in nasprotnik socialnega narodnega razvitja. Preden iztrebi liberalizem vse te predsodke, treba bo kreniti na vso drugo pot: na pot popolne reorganizacije, vstrajnega in zelo previdnega, pozitivnega delovanja. Do tega pa ne bo prišlo nikdar, dokler bo zastopal stranko „Slov. Narod“ po svoji glavi, nepremišljeno, sirovo, netaktno, in brez stroge kontrole eksekutivnega odbora. Do sedaj je eksekutivni odbor le figuriral stranko, v resnici je pa bil le „Slov. Narod“ delujoča sila, ki je stranko samo prignal na rob propada in smrt, radi česar ni druge poti do rešitve stranke kakor ta, da se ta elementa popolnoma ločita drug od drugega, ali pa da se podvrže „Slov. Narod“ strogi kontroli eksekutivnega odbora. Oboje je pa po našem mnenju skoraj neizvedljivo. Ako se ločita, je stranka brez glasila, kar danes pomeni toliko, kakor da stranka ne obstaja. Da bi se pa „Slov.

Narod“ podvrgel strogi kontroli eksekutivnega odbora, ki je samostojno delniško društvo, vaje vladati in ne pokoriti se nikomur v svoji znani prepotentnosti, je ravno tako neverjetno in neizvedljivo. Zato smelo trdimo, da je sedajni liberalizem prepotentna stranka brez pozitivnega dela in uspehov, ki naj kuje še tako lepe programe, načrte in reorganizacije, opravila ne bo ničesar, ker se je preživela radi nedelavnosti, nesloge, malomarnosti in preobilnih političkih nestvorov.

Novi program smatra vero za zgolj privatno zadevo, stoji na stališču popolne verske svobode. Stranka se dosledno ne vtika v verska in cerkvena prašanja, videva pa edino odpomoč zoper neznošno zlorabo cerkve in duhovske oblasti v strogi ločitvi cerkve od države. Zlasti stranka ne pripoznava nikake pravice do šole ter zahteva od cerkve popolnoma svobodno šolo.

Če že smatra liberalizem vero za privatno stvar, če stoji na stališču popolne verske svobode ter se ne vtika v verska in cerkvena prašanja, se mora tudi po tem ravnati. Saj je tudi poprej bil na tem stališču, pa se ni ravnal tako. „Slov. Narod“ kot reprezentant liberalizma je neštetokrat butal z glavo jako nespretno ob verske dogme, da so škofje njegovo pisavo večkrat morali pobivati in klerikalizem je neštetokrat take neslanosti pobival ter uporabljal to v svoj prid. Radi tega je trpela stranka sama, ki ni imela moči in tudi ne volje, zabranjevati tako pisavo. Kaj pomaga program, če se ne ravna po njem? Tudi zlorabo vere našega klerikalizma je liberalizem prav strastno pobival, a tako nesrečno, da je dobri stvari več škodoval kakor koristil. Strast, laž, zavijanje resnice in to največkrat z namenom, da bi se sovražnik ponižal, osramotil in spravil ob dobro ime ne vodi do uspehov, marveč gola, stvarna in prepričevalna dejstva, z ljubeznijo in dobrim namenom.

Liberalna ideja gineva v naši državi od dne do dne in na površje prihajata čimbolj klerikalizem in demokratizem. Pravi vojskovodja mora vedno računati z dejstvi ne pa z nedosegljivimi frazami. Pobiva naj se z vsemi poštenimi sredstvi zloraba vere vedno in povsod, koncentrirajo naj se vse moči zoper zlorabo vladne uradne oblasti nad našim narodom ter opušča to kar je nedosegljivo še v nedoglednem času, kar moči peša in slabi. Imeti moramo vedno pred očmi skupni narodni blagor, ne pa separatizem, ker smo neznamen narod za izvedbo velikih in dvomljivih problemov, obdani z mogočnimi in zagrizenimi sovražniki.

Liberalizem ne pripoznava nikake pravice do šole, zato zahteva od nje popolnoma svobodno šolo. Če to liberalizem pripoznava ali ne, radi tega bo imela cerkev v šoli isto oblast kakor sedaj, če ne še večjo, ker jej država daje to oblast. Preden bi se cerkvi vzela vso oblast do šole, nastal bi med liberalizmom in klerikalizmom boj na nož. Iz že povedanih razlogov, zdi se nam mnogo bolj umestno, da bi liberalizem povdarjal svobodno šolo na sedanjem šolskem zakonu kakor vedno zahteva naše učiteljstvo, po zakonu, ki so ga sestavili okoli leta

1870. avstrijski državni svobodomiselni politiki na podlagi naših državnih razmer. Naši liberalci si menda vendar ne domišljajo, da bodo dosegli kaj popolnejšega in boljšega pri sedaj vladajočih političkih razmerah, ko se svobodomiselnost krha. Devati v program nekaj, česar ni upanja doseči, zdi se nam preidealno; računati moramo vedno z realnimi razmerami in ne s frazami kakor to dela liberalizem neprestano in povsodi. Danes je prevladajoča sila materializem in realitika, idealizem pride v poštev le tedaj, ako je na zdravi in izvedljivi podlagi.

Glavni stebere videva liberalna stranka v zavednem in organizovanem uradništvu in učiteljstvu, vsled tega hoče stranka ta stebere podpirati z vsemi močmi. Kako hoče stranka to doseči kar obljubuje zlasti učiteljem radi neznošnega in slabega gmotnega stanja, to modro zamolči. Krivice, katere mora prenašati naše uradništvo radi krivičnega vladnega postopanja, so vnebovpijoče. Isto sramotno in vnebovpijoče je, da morajo pionirji prosvete, naši učitelji z družinami vred stradati. Do sedaj je imela narodno napredna stranka v zvezi z Nemci gospodarstvo v rokah na Kranjskem, a za uradništvo ni dosegla ničesar, za učitelje pa le drobtince, da tem revežem ni mogoče živeti ni umreti. Kaj pa hoče doseči za oba ta stanova sedaj, ko so stranko zapustili Nemci, je res velika uganka? „Slov. Narod“ je res mnogo pisal obema v prid, a sama črka brez dejanj je le idealno, žal, da samo od idealov ne morejo živeti ne ti ne oni. Odslej, ko bo uvedena splošna volilna pravica, bodo še ti ideali splavali po vodi. Liberalizem nima najmanjšega upanja do zmage pri bodočih volitvah, na kakšen način hoče potem pomagati uradništvu in učiteljstvu, je zopet največja in tajna uganka. Sama gola pisava po časopisih izda le malo ali celo nič. Narodna napredna stranka kot figurant ni vajena delati, ni organizovana in nema pokazati uspehov, njen reprezentant „Slov. Narod“ pa je velik, bahaški širokoustnež, ki več stranki škoduje kakor koristi. S kolom v roki je udrihal v zadnji dobi po učiteljstvu, ker se je to drznilo izreči skromno željo, da naj se radi dobre stvari poda v penzion reprezentant liberalizma dr. Tavčar, ker je zavozil slovensko narodno napredno politiko tako v močvirje, da jo ni mogoče več izvleči iz blata. Užaljeno učiteljstvo je krepko organizovano, nastopa samostojno in samozavestno ter se ne boji povedati nikomur resnice v obraz. Ker je, po izrazu „Slov. Naroda“, bilo tako drzno, da je streljalo v lastne svoje vrste, zapadlo je hitri sodbi — smrti. Učiteljstvo je ubito in pahnjeno od sebe in sedaj se hoče ta stranka potegovati za učiteljstvo! Kdo more kaj takega razumeti? To je res idealno! Ako se bo drznilo uradništvo streljati v liberalne vrste, zgodilo se bo z njim ravno tako. Kdor ne more prenašati opravičene kritike svoje stranke, stranki sami v korist in radi uspešnega delovanja, ta ni več politik, marveč ne vemo in nočemo imenovati tako početje. — Tak je bil, je in ostane liberalizem, ki kuje program za občni shod dne 11. oktobra. Do takrat bo gotovo še kdo drugi streljal v njegove vrste; libe-

ralizem ga bo potom nagle sodbe ubil, dokler ne ostane sam kot turški paša z golim programom v rokah — zboroval bo sam, delal sam, ukazoval sam, delil milosti sam in — poginil sam!

Reformirajmo se!

(Dalje.)

Reformirajte časopisje... je zahteva na našo javnost. Dokler bo hodilo naše časopisje to pot, nimamo ničesar pričakovati. Časopis je brezdvomno oni fakt, ki je merodajen za vse politične akcije svoje stranke, časopis je takorekoč misel in ideja stranke črno na belem. V njem so izražene zahteve in želje, v njem se biča nezdrave socialne razmere... in ker časopis torej ni samo tiskan papir, ki služi le v zabavo, ker je izražanje strankinih zahtev, za to bi se ne smelo tako brezvestno postopati kot se dela to v obče. In zakaj? V uredništvih sede — ne rečem ravno nedelavni možje — ali vendar možje, ki pišejo in uporabljajo dejstva precej brezmiselno in dostikrat skrajno netaktno. Dobijo kako notico, ki je mogoče sama na sebi precej malenkostna, priobčijo to notico brez vsake nadaljne informacije, pridenejo še par pojasnujočih stavkov. Navadno nimajo ti stavki nič pojasnujočega, to so le nekake fraze — ki pa imajo včasih nedogleden pomen. In ravno to so oni veliki narodni grehi — grehi brezvestnih uredništev. Znano mi je več slučajev — kjer so napravili iz malih grehov gotovih oseb, ki dotičnemu listu niso konvenirale, cele afere... posledica je bila, da so dotičnika popolnoma uničili in ga primorali obrniti našim ljudem hrbet in iskati si kruha pri našem narodnem nasprotniku. Seveda Nemei sprejmejo take z odprtimi rokami in mi mu dajemo potem častni naslov narodne izdajice. Mislite, da bo res kdo tako neumen in v svojem idealizmu hotel stradati — ko mu drugod ponujajo kruha. Nikar ne iščite pri ljudeh, ki so obrnili svoji domovini hrbet narodnega izdajstva — idite k onim faktorjem, ki so merodajni v našem kulturno-političnem življu in našli bode veliko večjega in gršega izdajalstva, kot pri onih, ki se prodajo za borni kruh. Pred nekaj meseci se je zgodilo, da je neki mladi človek pri knjigovodstvu nekega društva lahkomišljeno manipuliral in posledica tega je bil majhen deficit. „Slovenski Narod“ in „Slovenec“ sta stvar takoj izvohala, dasiravno so hoteli v dotičnem društvu stvar prikriti, zagnala sta takoj hrup o defraudaciji. In oni mladi zelo talentirani človek je moral iti in ker je bil revež in se mu ni poljubilo stradati — se je vrgel v naročje našemu narodnemu sovražniku. Nekje v naši širni domovini je odličen narodnjak — vsaj pravijo tako. Mož uživa velike časti — v resnici je pa prav navaden ničvrednež, katerega kolne cela množica kmetov, ki jih je spravil on na beraško palico. No, ta gospod ima veliko denarja, žrtvuje vsako leto nekaj stotakov v narodne namene — in siplje s tem javnosti pesek v oči. Seveda časopisi molčijo, od tega imajo dobiček — oni mladi človek je bil pa revež.

In takih slučajev je na stotine. Ali pri nas znajo prikrivati, dotični faktorji že vedo zakaj, mi pa tudi. Zanimivo bi bilo preiskati vse te zadeve, ki pri nas mirno spe, sestaviti statistike. No, odkrito rečeno — ne brskal bi rad po teh gnojnicah, postala bi nevarnost, da udušimo celo širno Slovensko.

In da se gode take škandalozne stvari, temu je kriva edinole politična netaktnost, brezbriznost, slaba diplomacija in korumpiranost (morda tudi samo naivnost) naših političnih strank in njihovih glasil. Postopati taktno, brezobzirno in diplomatsko... je povsod na mestu, sosebno v političnem življenju, kar se pa pri nas ali ne zna ali pa noče upoštevati.

Zakaj je naše ljudstvo še tako malo izobraženo, zakaj imamo še toliko analfabetov, zakaj tako moralično propada! Kje je krivda? Naši politični boji so krivi, vi voditelji naroda ste oni, ki uničujete naše ljudstvo, vi duhovni pastirji, ki agitirate za svojo stranko v znamenju križa in alkohola, vi ste oni, ki demoralizujete naše ljudstvo. Največje zlo 20. stoletja je brez-

dvomno klerikalizem. Klerikalizem, ki ga vodijo v Vatikanu, stremi za posvetno nadvlado. Njemu se ne gre za res idealno lepe nauke Kristusa, njemu je le na tem, da si pridobi brezpogojno moč nad svojimi verniki. Kaj pomeni to, vidimo in spoznamo, če pomislimo, koliko mora ubogi kmet dajati od svojih pridelkov gospodu župniku, kaplanu, mežnarju, koliko ga stanejo vsi obredi cerkve — poleg tega pa mora plačevati še davke. „Kadar bomo mi zmagali, ne bo več davkov“, mu dopovedujejo agitatorji klerikalizma, in ubogi kmet verjame, ne pomisli pa, da bo moral potem še enkrat toliko odšteti bere. Vse druge stranke so uvidele, kako nevaren je klerikalizem vsakemu kulturnopolitičnemu in narodnogospodarskemu napredku in vse so vzele v svoj program — boj proti klerikalizmu; in najsi bodo stranke še tako nasprotno, v boju zoper klerikalizem nastopajo skupno. In da ti boji niso koristni ljudstvu — je samo ob sebi umevno, ali vendar ta boj je neizogiben. V tem boju se posega (posebno klerikalni stranki ni nobeno sredstvo sveto) v šolo, na leco i. t. d. Šola trpi in zaostaja za naravnimi potrebami, kar je dalekosežnega pomena. Učitelj, ki bi moral biti izven vsake politike, je primoran delati tlako močnejši stranki, sicer se mu zavije vrat. Da je to pri nas kaj lahko mogoče, je treba le pregledati nekaj številč Učiteljskega Tovariša, kjer so vsakdanja poročila o denuncijantstvu. Ako učitelj ne pleše tako, kot mu piškajo razni župniki, kaplani in drugi taki možje, takoj se ga ovadi. (Stvar je namreč zelo jednostavna in se napravi na ta način. Med poukom pojdi k učitelju, poprosi ga, da ti kaj zelo nujnega razloži, češ, da ti nimaš potem časa in je stvar zelo važna. Učitelj ti radevolje ustreže, ti pa ga potem naznani na deželni odbor, da med poukom pušča učence same in opravlja privatne stvari. In gotovo bo učitelj discipliniran.)

O priliki volitev se napaja ljudstvo z žganjem in se ga takorekoč naravnost navaja na pijačo. Na leci, mesto da bi se poučevalo ljudstvo; se seje prepir in zdražbo. Posledice takega ravnanja duhovnih agitatorjev nam jasno kažejo dogodki v Knežaku etc. Namen klerikalizma je podjarmiti ljudstvo in gospodariti nad njim, z drugimi besedami povedano: dobiti pravico in moč, izžeti iz njega vse kar ima, torej napraviti ga tlačanom. In v dosego tega namena jim služi vera. Duhovniki, veste li, kaj je učil Kristus? On je rekel: „Moje kraljestvo ni od tega sveta“. Vam ni na tem, da bi skrbeli za dušo kmeta, vam je le za njegovo telo in imetje. „Kar boste sejali — to boste želi“, je izrekel Kristus. In reš, mi vidimo, da je to istina. Vi sejete prepir in sovraštvo, in vaša žetev so zdražbe in prepiri, uboji, pijanost in javno pohujšanje. Naši kmetje se branijo šol — to je vaše delo. Opetovano sem že slišal kmete: Kadar bomo mi vladali, ne bo ne šol, ne davkov, ne uradnikov etc. — in to zopet je vaše delo. Vi hujskate posredno proti vladi in njenimi naredbami; vlada pa ne stori nič proti temu. Vi veste zakaj in mi tudi. Vladni funkcionarji imajo svojo zaslonbo v klerikalizmu in kako pogubno je to za državo, sledi iz tega, da je naša država najbolj nazadnjaška država v Evropi — — razun z ozirom na njene kanone.

(Dalje prib.)

Jv. Hribar — dr. Jv. Tavčar.

Poročali smo, da je odložil minuli mesec predsedstvo v liberalnem odboru ljubljanski župan Ivan Hribar vsled tega, ker ni dobil večine za svoj predlog, po katerem bi morali glasovati vsi liberalni poslanci tudi za volilno reformo v tej obliki, kakor jo je že sprejel odsek, ker je novi načrt volilnega reda absolutno in relativno boljši od starega.

Iz tega bi se dalo sklepati, kako goreč prijatelj je Ivan Hribar splošni in enaki volilni pravici, in da noče zamuditi niti trenutka, da odpravi privilegije, ampak hoče porabiti vsako priliko, da dá ljudstvu to, kar je ljudskega. Kakor so storili vsi odkritosrčni prijatelji splošne in enake volilne pravice, je storil tudi Ivan Hribar: ne stavljati ovir volilni reformi, ampak

storiti vse kar mogoče, da postane čim prej zakon.

Toda Ivan Hribar je dvorezen nož: za kar glasuje na Dunaju, proti temu glasuje v Ljubljani. Takemu možu manjka ali odkritosrčnosti, ali pa nima niti trohice lastnega prepričanja, ampak se naslanja zdaj tu, zdaj tam, kakor kažejo prilike.

Splošna in enaka volilna pravica ni nikak kramarski izdelek, ki ga prodajamo tu za to ceno, tam za drugo; ona ni, da bi se danes ogrevali za njo, jutri jo teptali; ni, da bi imela v Ljubljani manjšo vrednost kakor v Celju. Splošna in enaka volilna pravica je načelo, ki temelji na svetovnem naziranju demokracije. Pri načelih pa ni tako, da sem danes zanj, jutri proti; tukaj jih zahtevam, tam jih pobijam. Kdor je odkrit mož in ima v svojem srcu kaj prepričanja in načel, mora zahtevati splošno in enako volilno pravico povsod zaradi ljudstva, zaradi svojega demokratičnega naziranja, ne glede na to, če koristi to moji osebi ali ne. Seveda, ako sem vse svoje prepričanje in naziranje samo „jaz“, potem je umljiv vsak še tako smešen korak: vse je osredotočeno, ali imam jaz kaj koristi od tega, kar zahtevam, ali nimam. To pa je koristolovstvo prve vrste, in nikako demokratično naziranje.

Ivan Hribar je povdarjal ob vsaki priliki, da je absoluten pristaš splošne in enake volilne pravice. Kazal se je kot njeni goreči pristaš in ker ni bil istega mnenja liberalni odbor, je odložil predsedstvo — ničesar pa ni hotel slišati o splošni in enaki volilni pravici tam, kjer bi imel priliko vsak dan, storiti in doseči to, kar pravi, da je njegovo sveto naziranje.

Dr. Ivan Tavčar je postopal vse drugače. Tudi on je bil nasprotnik splošne in enake volilne pravice. Znani so vsi njegovi govori v zbornici na Dunaju in v kranjskem deželnem zboru. Znano je njegovo žalostno postopanje proti možu, ki je manifestiral za splošno in enako volilno pravico. Polagoma pa je postajal drugačnih misli. Spoznal je, da je splošna in enaka volilna pravica zahteva, v kateri tiči celo načelo. Zdi se, kakor da je stopil dr. Tavčar enkrat iz okolice, ki ga obdaja in ki ga je zastripila. Ali naj bo to kakor hoče; fakt je, da se danes dr. Tavčar kesa svojega nastopa proti uradniku, ki ga je ukazal preganjati vsled tega, ker je bil ta za splošno in enako volilno reformo, on pa ni bil.

Ako je končno dr. Tavčar še danes proti volilni reformi, stvar razumemo, če tudi mu je ne moremo odpustiti. On vidi v volilni reformi, kolikor se tiče Slovencev, sijajno zmago klerikalne stranke nad liberalno, ali če se izrazimo natančneje: triumf dr. Šusteršiča nad dr. Tavčarjem. Naposled je v tem tudi nekaj resnice: ali volilna reforma ni postulat nas Slovencev, ne klerikalcev, ne socialistov, ampak ona je zahteva vsega človeštva. Naj nam bi prinesla tudi škodo: vzlic temu bi se ji ne smeli ustavljati, ako smo demokratičnih načel. Boriti se imamo zaradi načela, ne zaradi kaj drugega.

Povdarjali smo že ob mnogih prilikah, da se nam zdi drugače dr. Tavčar ne samo najsposobnejši, ampak tudi najpoštenejši izmed cele stare garde. Mnogo je sicer zakrivil s svojim brezdeljem; še več, ker je kril — izrazimo se prav odkrito — vse hudobije in lopovščine, ki so jih napisali bogsigavedi kdo vse v Slovenski Narod, s svojim imenom, s svojo poslansko zaščito. Ako se poslužujemo izrazov, kakor lopovščina in hudobija, ni to nikak izbruh srda ali strasti: za vsako teh besed stojimo z dokazi.

Ko je videl dr. Tavčar vse postopanje ustanovitelja liberalne stranke na Slovenskem, ko je videl, kako igra Ivan Hribar pri vprašanju splošne in enake volilne pravice dvojno ulogo, je sklenil, nastopiti proti svojemu bivšemu sobojniku. Izjavil je dr. Ivan Tavčar, da predlaga v prvi seji občinskega sveta ljubljanskega splošno in enako volilno pravico s proporcionalnim zistemom za vse občinske volitve!

V tem tiči sicer nekaj osebnosti, ali tudi obnašanje Iv. Hribarja v zadevi splošne in enake volilne pravice ne moremo smatrati kot

kako politično prepričanje, ampak kot zgolj osebno razpoloženje. Kakor pač nanese in kaže. Ker je tako obnašanje dr. Ivan Tavčarja ogorčilo, zato hoče predlagati prav to, za kar se Ivan Hribar tako silno navdušuje, a se tudi tako silno brani.

Svoj čas je bilo nasprotje med obema imenovanima možema morda res tudi kaj političnega značaja, danes pa je postalo za dr. Tavčarja obnašanje napram Iv. Hribarju več vprašanje srca in poštenja kakor vse drugo.

Da bi se Iv. Hribar in dr. Tavčar zopet kdaj našla na isti poti, skoro ni pričakovati. Vsekakor pa nam prinese čas do srede oktobra še mnogo jasnosti v tem ali onem vprašanju.

Štajersko.

V slovo in na svidenje!¹

Pričujoča številka „Domovine“ je poslednja, ki gre izpod mojega uredništva v svet. Veselim in lahkim srcem se poslavljam od lista, kateremu sem spočetka, ko sem prišel k njemu, posvetil vso svojo ljubezen, iz katerega sem skušal v danih razmerah napraviti to, kar moderni čas zahteva od modernega časopisa. Da se mi to ni posrečilo in da mi to ni bilo mogoče, to bodo najbolje razumeli oni, ki poznajo naše ozkosrčne razmere.

Moja volja do svežega in čilega dela je bila omajana občutno takoj ko sem spoznal, da si stojita v uredništvu lista dva principa nasproti: jaz sem zastopal, še zastopam in bom vedno zastopal princip: kritika našega javnega življenja, kritika naših razmer, samokritika je potrebna in je prvi in glavni pogoj napredka, — a moj šef, ki sem se mu moral uklanjati, je zastopal in zastopa stališče, da ne smemo sami sebe kritikovati, češ, da nudimo s tem nasprotniku novo orožje v roke zoper nas. Tako sva si torej nasprotovala v tem principu, ki je pač važen v časnikarskem boju, in jaz sem se moral konečno ukloniti, dasi težkega srca in nerad, ker sem videl — in ne samo jaz, ampak mnogi, mnogi mojih prijateljev — v Celju in drugod v našem javnem življenju, tudi v narodnem vodstvu, toliko gnilobe, da mi je bilo težko molčati. In dokler ne pride v našem narodnem življenju do veljave princip, da moramo kritikovati same sebe, do tiste dobe ne bo bolje v nobenem oziru.

Priti mora in prišlo bo — to prisegam! — do preobrata, ko se bo napovedal boj korupciji, ki vlada še sedaj v našem javnem življenju v mnogih ozirih.

Zameril sem se počasi gospodom, ker sem vsaj tuintam proti njih volji — in to je bil moj greh! — povedal kako odkrito besedo. Ko se je šlo za imenovanje podpredsednika graškemu nadsodišču, je — kakor je to poslanec g. Robič sam zatrjeval med graškimi Slovenci, (zato se najdejo pričē!) — bilo v načrtu v najvišjih krogih, da bi se imenoval na to mesto Slovenec g. Tomšič; toda naši gg. poslanci — ali se kaj spominjate gorenjih besed, g. R.? — so iztuhali, da Tomšič itak ni dober Slovenec, in kazali so se nasproti temu imenovanju indiferentne; vlada je to znala uporabiti, pa je pustila pasti Tomšiča in imenovan je bil Nemeč Walter. Kdor pozna Tomšiča, ve, kaj ima to pomeniti! Hotel sem o tej zadevi pisati obširneje v listu, a se mi je prepovedalo; napravil sem zato majhno notico, v kateri sem omenil, da to imenovanje kaže „vso korupcijo naših javnih razmer.“ In takrat sem padel v nemilost pri g. dr. S., ki me je zaradi te notičice imenoval „domišljavega“ človeka. (Ali se spominjate svojih besed, g. dr.?)

In potem je prišel „Slovenec“ s svojimi napadi, ker sem odkrito zastopal nekatere misli. Predbacival mi je, da pišem proti duhovščini, proti veri, da je „Domovina“ zašla pod menojo v gnojnico itd. In ti napadi so se vršili sistematično skozi mesece, so dosegli vrhunec za časa volitev v peti kuriji; konstatiram, in imam

v to dokaze, da se je rovalo proti meni že meseca maja tudi v Celju, in konstatiram samo, da se je takoj začetkom junija, torej baš po najhujših napadih v „Slovencu“ začelo iskati novega urednika! Konstatiram to samo, in ne izvajam iz tega logičnih konsekvenc, kakor so to storili drugi. Če bi pa kdo hotel ta gori navedena dejstva izpodbijati, moram reči že danes, da imam v podkrepljenje istih dokaze.

Dejstvo je, da odločuje tačasno pri „Domovini“ duh velike politične — nežnosti. Zamerje na nobeno stran, zato pa plavajmo brez krvi, brez temperamenta, v blaženem političnem dolce far niente. Še proti narodnemu nasprotniku se ne sme pisati, kakor oni to zasluži. Gospod šef se bo gotovo še spominjal, da se je izrazil nekoč, češ, o Jaborneggu se ne sme pisati v takem tonu, osobito, „ker je on v osebnem občevanju jako ljubezniv.“ To je naravnost smrtonosen princip, da bi se o delovanju nekoga kot političnega nasprotnika ne smelo pisati po zasluženju, ker je dotičnik kot privatna oseba ljubezniv.

Sicer pa pustim daljne rekriminacije na stran. Dejstvo je, da navajajo gospodje za moj odpust svoje razloge, da pa imam o pravih vzrokih zadostno dokazov v različnih izjavah, in najsijajnejši v vsem našim blagomilem „brezzamernem“ javnem življenju.

Če bi bil maščevalen, bi lahko zabrusil gospodom v obraz dejstva, katera bi pekla, težko pekla. Toda ni še čas, — in šele prihaja.

Konstatiram samo dvoje: nikdar in nikoli se ne odmaknem niti za korak od principa, da je nujno potrebna kritika, ostra kritika našega javnega življenja. Potrebno je delovanje, čilo in sveže, kakršnega zadnji čas baš pri nas ni bilo opazovati. Mlačnost in letargija se je naselila v javno življenje našega ljudstva, in to vse, ker nimamo energičnega vodstva, ampak ljudi, ki se vstrašijo vsake najmanjše sape iz Ljubljane. Treba jasno začrtane poti, in po tej poti, ograjeni z načeli slovenske, napredne in ljudske politike, nam treba odločno stopati do uspehov, kakor cincamo sedaj po širokih cestah nejasnosti do neuspehov. Naša politika mora postati ljudska, v resnici narodna politika, in ne zakulisno, zahrbtno sklepanje in ukrepanje par mož, ki se smatrajo za visoke politike, in pri tem ne opazijo svoje politične kratkovidnosti. Izginiti mora iz našega političnega življenja blede zavisti, ki rine sebe v ospredje, in ki nam je duševno ubila našega gotovo najdalekovidnejšega in najenergičnejšega voditelja.

Kadar pride do tega, bo tudi „Domovina“ nastopila drugačno pot, bo tudi ona zastopala principe, a ne breznačelnost, in takrat bo šla, bo morala iti po poti, na katero sem jo hotel — a ne mogel spraviti jaz.

Toliko sem hotel povedati v slovo onim prijateljem, ki so stali vedno ob moji strani. Konečno izrekam samo še eno: prisegam, da prej raje poginem s svojo družino vred, predno se uklonim s svojim prepričanjem, s svojim svetovnim naziranjem pred gromovniki pri „Slovencu“ in pred njih trabanti na Štajerskem.

Svojim prijateljem in somišljenikom pa kličem: na veselo svidenje, na veseli mejdan v kratki dobi!

Celje, dne 31. avgusta 1906.

Vekoslav Spindler.

Poslanec Vovšek priredi v soboto in na nedeljo dvoje političnih zborovanj. In sicer na soboto ob 3. popoldne pri Sv. Frančišku v Gornjegradskem okraju, v nedeljo v Kapli pri Vranskem. Na dnevnem redu je obakrat položaj z ozirom na volilno reformo.

Primorsko.

Dnevnik Edinost v Trstu. V predzadnji številki smo ostro kritikovali pohlevnost v načinu pisanja Edinosti, ki še vedno gori, kakor bi se dalo iz vsega sklepati, za že davno zasta-

relo frazo „vse za vero, dom, cesarja.“ Da nismo imeli Slovenci od take politike družega nego škodo, nas prepriča en sam pogled v minula leta. Preobratna jugu, zlasti na Hrvatskem in v Dalmaciji ter Bosni in Hercegovini nam mora biti kazalec, po kateri poti pridemo naprej. Ogrivati se za vlado in podpirati funkcionarje, ki naše pravice samo teptajo, se ne pravi družega, nego nas peljati še bližje jarmu, ki nam ga dela Slovincem c. kr. osrednja nemška vlada. Slovenci smo že po naturi nekaj figov narod, ljudstvo, ki se dosti ne upa, če pa so še naši listi brez poguma — kam pa pridemo? Pobjesati Edinost in jo spomniti na drugo, odločno pot — nič družega nas ni vodilo, ko smo napisali one res ostre besede. Naš namen je bil očiten, vendar se je našel Slov. Narod, ki je hlastno pograbil one naše besede in jih ponatisnil pod zaglavjem „Edinosti v album.“ Da je imel Sl. Narod pošten namen, bi nastopil tako pošteno, kakor smo mi. Iz vsega, kar je napisal, pa ne odseva družega nego jeza in škodoželjnost. Se poznamo prav dobro!

Odrgran tir. Blizu postaje Hudajužna, na novi železnici so odtrgali dosedaj neznani lopovi polovico železniškega tira in s tem hoteli povzročiti, kadar bi dospel tja vlak, veliko železniško nesrečo. K sreči je pa to železniško osebje še pravočasno opazilo in potem preprečilo, da se ni prigodila katastrofa, pri kateri bi bilo marsikako človeško življenje žrtev nagld smrti.

Ženski vestnik.

Nov poklic za naše ženstvo. „Gostilničarska zadruga na Dunaju“ otvori s privoljenjem c. kr. ministrstva za uk in bogočastje na svoji strokovni šoli poseben kurz za izobrazbo učiteljic za kuharske in gospodinjske šole. Ta kurz bode trajal od dne 17. septembra 1906 do 15. januarja 1907 in se končal z izpiti posebno, od ministrstva imenovano komisijo, ki ima pravico izdajati državna spričevala. Absolventinje, ki bodo napravile izpit z odličnim ali pohvalnim uspehom, bodo smele v svojem materinskem jeziku imeti in voditi kurze za učiteljice na kuharskih in gospodinjskih šolah. Za one gojenke, katere sprejme izpraševalna komisija in ki so revne, pedeljuje c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje ustanove po 250 K za pokritje stroškov poduka od strani posebnih strokovnih učiteljev. Vsi drugi stroški za celi kurz bodo poleg učnine znašali 1100 K, pri čemer se opozarja, da se v dotičnem razglasu od strani merodajnih činiteljev že pozivlje deželne odbore, občine itd., da naj kandidatnjam s podelitvijo ustanov od 550 do 1100 K omogoče pohajanje tega kurza. Podrobni pogoji za sprejem, učni načrt, kakor sploh vsa druga potrebna pojasnila se poizvedo vsak čas pri odboru „Gospodinjske šole“ v Ljubljani ali pa če se obrne vsaka, ki se zanima za ta kurz, naravnost na imenovano zadrugo na Dunaju. Želeti bi bilo, da bi se jedna ali druga slovenskih dev ali žena poslužila te ugodne prilike, da si pridobi od države pripoznano usposobljenost za vodstvo kuharskih in gospodinjskih šol. Na ta način se bode najvspešnejše zaprl na tem polju tujcu pot k nam, ako nam bodo tudi v ti stroki, kakor v drugih strokah na razpolago primerno usposobljene domače moči, katerih nam ravno na gospodarskem polju — žal — tako manjka. Ne glede na ta narodni in narodno-gospodarski moment se pa tem potom nudi slovenskemu ženstvu tudi prilika, ustanoviti si udobno samostojno eksistenco.

Razpis službe otroške vrtnarice.

Na otroškem vrteu „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v Rojanu se razpisuje služba otroške vrtnarice.

Plača znaša letnih 600 kron.

Službo bode nastopiti 15. septembra 1906. Brezkolekovane prošnje naj se vpošljejo najdalje do 12. septembra 1906 pod naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 25. avgusta 1906.

¹ Gorenji članek sem hotel priobčiti v „Domovini“ z dne 31. m. m., pa so gromovniki pri listu to zabranili. Pis.

Proda se hiša

v sredini najlepšega trga v Savinski dolini jako primerna za vsakega obrtnika in trgovca, kakor tudi zelo rodovito posestvo (hmelj) z dobrimi gospodarskimi poslopi pod ugodnimi pogoji. Na hiši vknjižen hranilnični dolg se lahko kot tak prevzame. Natančnejša pojasnila daje Ivana Turnšek, Celje, Brunngrasse 6.

Z malo glavnic

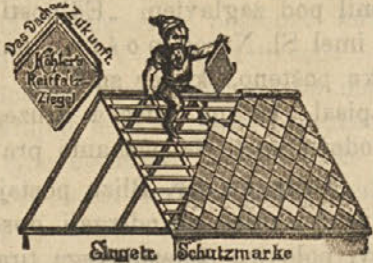
si je prav lahko zagotoviti dober obstanek z ureditvijo manipulacije z žganjem v malem obsegu, eventuelno z malim žgalnim kotlom v svrhu destilacije žganja in specialitet likerjev. Navodila in namenu primeren pouk brezplačen. — Dopisi naj se pošiljajo pod „Lukrativ št. 127“ na anončno ekspedico Ed. Braun, Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9.

Gdlikovana

v Parizu s častnim križcem, diplomu in zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! **Lepa!**

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. Suttner urar Ljubljana

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatine in srebrnine v veliki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. 26-10

Iščemo zastopnikov

na vseh sposobnih tržiščih za prodajo naših prvovrstnih strojev za posnemanje mleka

originalnih Meys-posnemalnikov

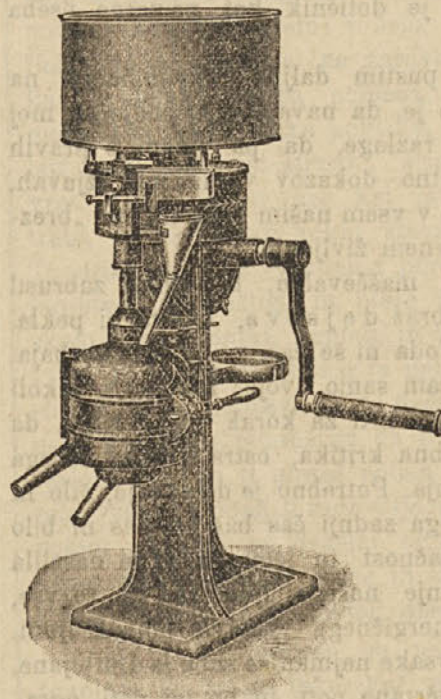
Prosto viseč, na kroglastih ležiščih tekoč izločilni bobnič, igraje lahek tek, kolesovje je popolnoma pokrito, olja se porabi zelo malo, posnemanje je najnatančnejše, trpežnost največja. — Spričevala o 12- in večletni uporabi.

Edini izdelovatelji:

6-1

Jos. Meys & Co., Hennef/Sieg (Nemčija).

Oglasijo naj se le taki kupei, ki bodo kupili stroje za lasten gotov račun.

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) toaletnega mila (odpadkov)

lepo sortiranega z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštaih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Optični zavod J. Ph. Goldstein

Ljubljana, Pot trančo 1

Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih očal, lovskih in potnih daljnogledov, kakor tudi vseh optičnih predmetov. • Zaloga fotografskih aparatov.

Vsa v to stroko spadajoča popravila točno in ceno. 6-6

PFAFF šivalni stroji

so najboljši

za družinsko uporabo. Šivajo, krpajo in vezejo. Neprekosljivi za obrtne namene, šivajo naprej in nazaj. 1 Kroglasto ležišče!

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu. 52-10

BIBE

Brezalkoholna pijača izvrstnega okusa iz sadnega soka.

Nareja jo **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani. 7

En del tega soka, pomešanega s petimi deli vode, da za mlade in stare, za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo, redilno in za prebavne organe zdravo pijačo.

1 steklenica 1 krono. — Naročila se izvršujejo točno po povzetju.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VEČBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.